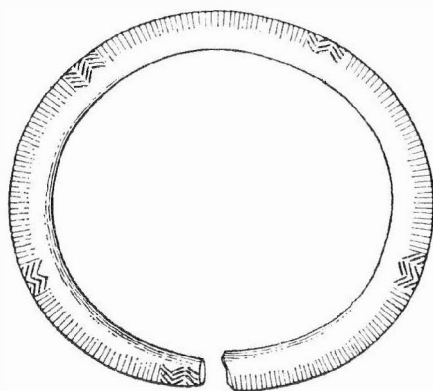

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

BRNO 1974

Laténských sídelních objektů bylo zjištěno pět; z nich chaty Z-1 až Z-3 byly v době zahájení výzkumu značně narušeny těžbou písků. Polozemnice Z-4 měla prostý, obdélný tvar se zaoblenými rohy a postrádala vstupní výklenek. Nosné kůly vazníku, snad pultové střechy, umístěné při kratších stěnách jámy, byly vysunuty mimo středovou osu stavby směrem jižním a s ohledem na sypké podloží zahloubeny 0,64 a 0,72 m pod úroveň dna. Podélná orientace chaty o rozměrech 4,80 × 2,50 m a hloubce 0,80 m od úrovně dnešního povrchu probíhala směrem východozápadním, azimut 100°.

Pravoúhlý půdorys měla i polozemnice Z-5. Dochovaná část jámy o rozměrech 4,50 × 2,60 m zasahovala dnem až do hloubky 1,20 m od úrovně dnešního povrchu. K podélné jižní stěně byl z vnitřní strany připojen schodovitý výstupek k usnadnění vstupu do chaty. Uprostřed kratší východní stěny vyhloubená kúlová jáma o průměru i hloubce 0,40 m svědčí na sedlové přestřešení stavby.

Výplň chat tvořily světlešedé popelovité vrstvy prostoupené pískovými závaly. Z obsahu lze uvést především zlomky tuhové i netuhové keramiky, značné množství zvířecích kostí a pouze ojedinělé fragmenty kovových předmětů. Odkryté stavby jsou součástí rozlehlejší, z větší části nepochybně těžbou písků zničené osady.

Keltische Siedlung in Mušov (Bez. Břeclav). Inmitten der Entfernung zwischen Mušov und Brod nad Dyjí, ca. 500 m südlich vom Mäander des Flusses Dyje, wurden beim Schotter baggern einige latènezeitliche Objekte gestört. Die Gruben Z-1 bis Z-3 waren zur Zeit der Grabungseröffnung zum Grossteil vernichtet. Die Halbsemljanka Z-4 hatte einen rechteckigen Grundriss ohne Eintrittsnische. Die Tragpfosten — vielleicht eines Pultdaches bei den kürzeren Wänden eingetieft, waren ausserhalb der Mittelachse in Richtung zur südlichen Längswand verschoben. Die Gesamtausmasse des Baues betragen 4,80 × 2,50 m, die Längsorientierung war O—W, die Tiefe 0,80 m unter dem Terrainniveau.

Einen rechteckigen Grundriss hatte auch die Halbsemljanka Z-5. Der erhaltene Teil im Ausmasse von 4,50 × 2,60 m erreichte eine Tiefe von 1,20 m unter dem heutigen Terrainniveau. Den Eintritt bildete ein stufenartiges Gebilde an der Südwand, bei der Ostwand blieb eine Pfosten-grube erhalten.

Die angeführten Objekte waren zweifellos der Bestandteil einer ausgedehnteren Ansiedlung, die zum Grossteil zweifellos durch die Sandförderung zerstört wurde.

VÝZKUM KELTSKÝCH SÍDLIŠŤ V BOŘITOVĚ

(o k r. B l a n s k o)

K A R E L L U D I K O V S K Ý, A Ů Č S A V B r n o

(Tab. 49)

Ústřední oblastí plánu letošních výzkumných prací byla trať „Písky“, v níž terénní odkryvy navázaly na plochy, prozkoumané v předchozích letech¹. Podstatné usnadnění manuálních prací znamenalo sejmutí ornice buldozerem, které umožnilo prozkoumat dvě neolitické a dvě laténské jámy v poměrně malém časovém období.

Keltská polozemnice Z-3/1973, vyhloubená do sprašového podloží, měla silně oválný tvar, pouze podélnými stěnami připomínající typické pravoúhlé keltské chaty. Na středové ose se nacházely čtyři mělké (0,05—0,12 m) jamky jako stopy po opěrných kúlech vazníku střechy; síť drobných kúlových jamek se rozptylovala paprskovitě od středu k okrajům jámy. Vchodová část, jen mírně vyklenutá před linií podélné jižní strany, měla mísovitě dno, vyplněné žlutým pískem. Severní podélná stěna nesla stopy ožehnutí plamenem (snad po požáru chaty?). Celkové rozměry jámy 4,85 × 3,20 m, hloubka pod hladinu výzkumu 0,90 m, orientace podélné osy východozápadní, azimut 80°. Z nálezů, mimo keramiky, zvířecí kosti, nástroje a kostěné předměty svědčí o lokální výrobě hromada nevpálených, jehlancových závaží v severozápadním nároží chaty. Pouze některá jsou částečně zbarvena do oranžového odstínu vlivem ožehnutí plamenem.

Další keltská polozemnice Z-4/1973 o rozměrech 4,95 × 3,80 a hloubce 1,05 m pod hladinou výzkumu měla obdélný tvar se zaoblenými rohy (mimo západní kratší stěnu poněkud šipovitě vyklenutou). Oproti předchozí stavbě nebyly zjištěny stopy po nosných kúlech střechy; síť drobných kúlových jamek byla rozptýlena po celé ploše dna. Značně rozměrná oválná vstupní část byla vyklenuta z linie podélné stěny a opatřena — stejně jako u předchozí chaty — mísovitou zahloubeninou. Popelovitý zásyp obsahoval úlomky mazanice a severní stěna nesla opět stopy ožehnutí požárem. Z obsahu lze uvést mimo keramiky a zvířecí kosti kovové a parohové předměty, nástroje, bronzové i železné ozdoby atp.

Další zkoumaná plocha se nacházela v trati „Mezichlumi“. Do sprašového podloží zahloubená soustava jam se dělila ve dva celky: rozsáhlý komplex nepravidelně ledvinovitého tvaru s protáh-

lou severozápadní částí o celkových rozměrech 13,60 × 7,00 m a hloubce pouze 0,30 m pod hladinou výzkumu, a protáhlou oválnou jámu o rozměrech 6,60 × 2,35 m a hloubce pouze 0,2 m. Přibližně ve středu délky rozsáhlejšího komplexu jam, blíže jihozápadního okraje, nacházelo se uprostřed mělké, kruhovitě jamky vyhlazené a propálené ohniště. Obsah jam tvořil šedý popel s úlomky keramiky, bronzových a železných ozdob a nástrojů, kamennými brousky, železnou rudou a struskou. Lze oprávněně předpokládat, že se jedná o pozůstatek laténského hutnického objektu. Pozůstatky železných strusek, mazanice, rudy ap. přesunuly se do popelovitého obsahu nejspíše z hutnických zařízení, zbudovaných na úrovni původního terénu.

Obraz intenzivního osídlení lokality v době laténské doplňují výzkumy V. Souchopové z OM Blansko, která zkoumala v trati „Niva“ těsně nad vsí Bořitovem slovanské železářské pece. Základy hutnických zařízení byly zabudovány do keltského objektu, o němž na základě počátečního stádia výzkumu nelze říci, zda náleží ke stavbám sídelního nebo snad výrobního, hutnického charakteru.

Další laténské nálezy získal také Antonín Štof povrchovými sběry v okolí Bořitova. V sadě u samoty „Perná“ našel četné tuhové i netuhové zlomky ovalených okrajů; v trati „Nivky“ doplnily obdobné nálezy zlomky pískovcových brousků, řezané parohy ap. U „dálnice“, na katastru vsí Bořitova a Býkovic, sesbíral fragmenty tuhových i z písčitého materiálu zhotovených situl a misek, na „Příčnicích“ v katastru Býkovic našel motyky vykovanou ve stylu laténských seker, atd.

Příčinu nebývalé intenzity osídlení lze hledat nejen v úrodnosti krajiny, ale současně — ne-li především — v jeho nerostném bohatství.

Poznámka:

¹ K. Ludikovský, Keltské sídliště v Bořitově, okr. Blansko, Přehled výzkumů 1972, Brno 1973, 40.

Grabung keltischer Siedlungen in Bořitov (Bez. Blansko). In der heurigen Grabungssaison wurden in der Flur „Pisky“¹ zwei keltische Erdhütten und zwei kleinere neolithische Gruben abgedeckt. Die erste von den latènezeitlichen Erdhütten, bezeichnet als Z-3/1973, hatte eine stark ovale Form im Ausmasse von 4,85 × 3,20 m und einer Tiefe von 0,90 m unter dem Grabungsniveau. Die Längsorientierung verlief in O—W Richtung, der Eintrittsteil war an die Südwand angeknüpft. Den Bindebalken des Daches stützten 4 Pfosten, die auf der Mittelachse des Baues angebracht waren. Die weitere Erdhütte, als Z-4/1973 bezeichnet, hatte eine rechteckige Form im Ausmasse von 4,95 × 3,80 m und eine Tiefe von 1,05 m unter dem Grabungsniveau. Die Längsorientierung verlief in O—W Richtung, der Eintrittsteil war an der südlichen Längswand angebracht. Nach den Brandspuren auf den Wänden u. a. Details kann man auf den Untergang der Hütten durch Brand schliessen. In Hütte Z-3/1973 fand man Belege von der Herstellung pyramidenförmiger Gewichte.

Ein umfangreicher Komplex von seichten Gruben, in einer Länge von 13,60 m wurde in der Flur „Mezichlumí“ abgedeckt. Eisenerz, Schlacke u. a. zeugen von einem heimischen Verhüttungswesen.

Das Bild der intensiven Besiedlung der Gegend in der Latènezeit ergänzen Grabungen von V. Souchopová aus dem Bezirksmuseum Blansko. In der Flur „Nivy“ waren slawische Eisenverhüttungsöfen in ein latènezeitliches Objekt eingetieft. Durch weitere Lesefunde gewann A. Štof aus Bořitov Belege über latènezeitliche Siedlungen in den Fluren „Nivky“, bei der Einöde „Perná“, bei der „Autobahn“ und „Na Příčnicích“ des benachbarten Katasters von Býkovice.

LATÉNSKÉ NALEZIŠTĚ V RYMICÍCH

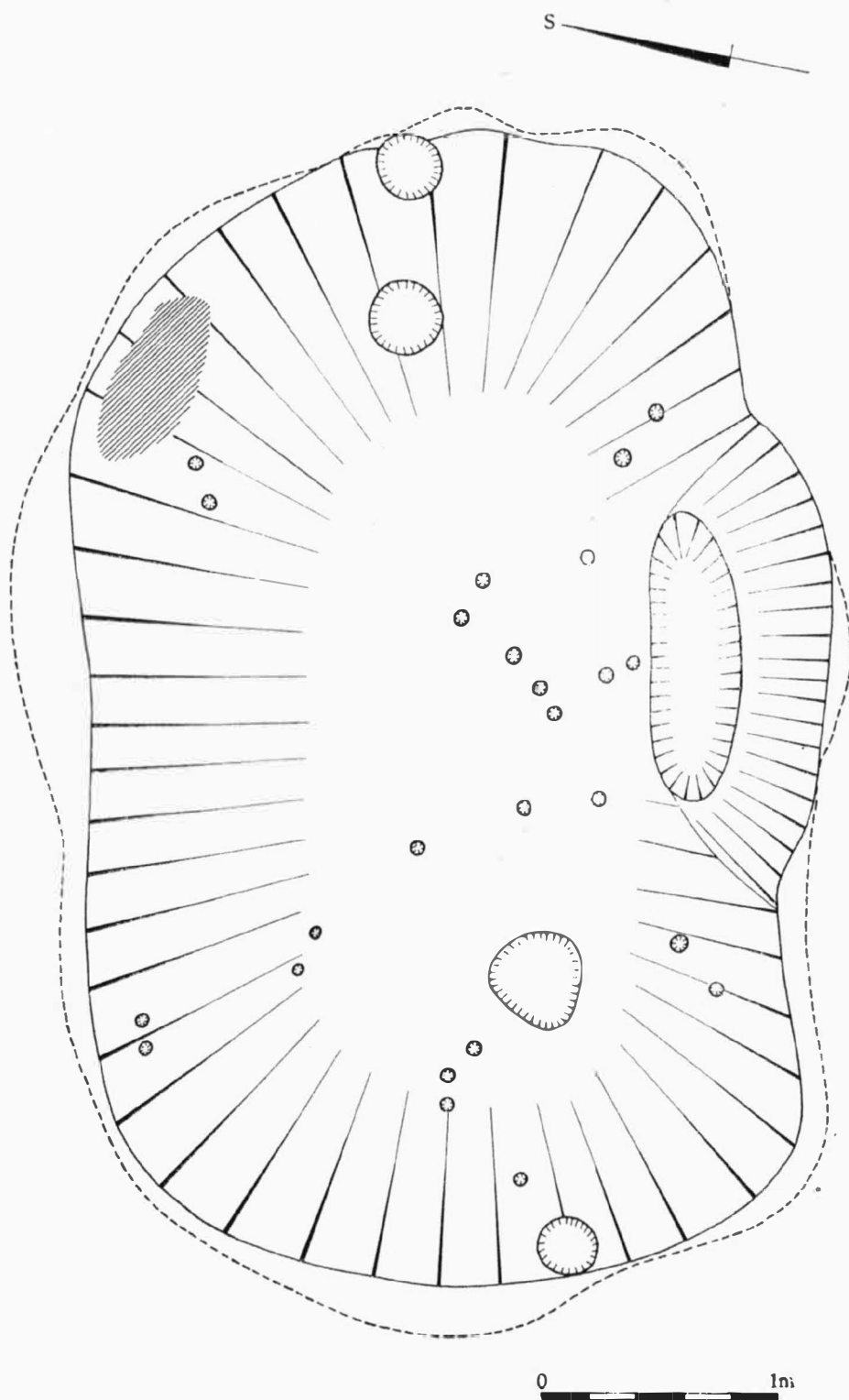
(okr. Kroměříž)

KAREL LUDIKOVSKÝ, AÚ ČSAV Brno

(Tab. 50)

Pilné sběratelské činnosti Jaroslava Doležela z Rymic vděčíme za stále hlubší poznání pravěkého a raně historického osídlení katastru obce. V následujícím připomeneme poslední výsledky jeho práce k poznání laténských nalezišť.

O dlouhodobém osídlení trati „Újezdy“ svědčí nález dna misky zdobené kolkováním aj. starší tvary okrajů misek přes jednoduché tvary situlovitých nádob převážně z tuhového materiálu až po bohatě profilované velmi mladé zlomky okrajů. Stopy laténského osídlení získal i v trati „Za dvorem“ na parcele č. 242 a v „Dolním Blání“, parc. č. 291. V trati „Dlouhé zadní nivky“, parc. č. 507—509 nacházíme mj. i fragment zásobnice materiálem i profilací shodné s inventářem nedalekého Hostýna. V trati „Výhony“ na parc. č. 216—217 našel vedle jednoduchých okrajů i bohatě

Tab. 49

Bořitov (okr. Blansko). Laténské sídliště. Půdorys chaty 3/1973. — Laténezeitliche Siedlung, Grundriss der Hütte 3/1973.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, A. Životská, L. Trávníčková, M. Bálek

Na titulním listě: bronzový náramek lužické kultury z Býkovic

Tiskem: TISK, národní podnik, Brno, provozovna 54, Gottwaldova 21

Evidenční číslo: ÚVTE1-73332

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné